

Enotni kulturni prostor

Čedalje bolj, tako pri nas kot v matični domovini, prihajamo do spoznanja, da tvori Slovenija v nekem smislu enoten kulturni prostor. In kaj pojnujemo pod pojmom enotnega slovenskega prostora? Predvsem realno dejstvo, da smatramo ozemlje, na katerem žive Slovenci strnjeno, ne glede na državne meje, za enoten slovenski kulturni prostor. Gre za preprosto, zgodovinsko dejstvo, da na tem prostoru živimo Slovenci že dolga stoletja in da smo v vsej zgodovini znali ohraniti in tudi razvijati dalje svojo nacionalno bit, to je svoj jezik, kulturo in tradicijo. In če danes obravnavamo ta prostor predvsem s kulturnega aspekta, poudarjamo predvsem zgodovinska dejstva, ki nimajo nikakršnih političnih in drugih implikacij, to je poseganja v suverenost drugih držav in nacij nad našim etničnim ozemljem. Vendar pa hkrati s tem manifestiramo jasno in odločno, to pa velja tako za Slovence v Italiji kot Avstriji in na Madžarskem, da smo Slovenci, da kultura, jezikovno in nacionalno sodimo pod enovit prostor, ki ga matična dežela, socialistična republika Slovenija, brez kakršnihkoli aneksijskih in teritorialnih pretenzij smatra v kulturnem smislu za prostor, kjer je prisotna enotna slovenska kultura, enoten slovenski jezik, enotna tradicija slovenskega naroda.

V tem smislu sodi torej tudi Beneška Slovenija skupaj z Rezijo in delom Kanalske doline, kjer živijo Slovenci, pod ta enoten slovenski kulturni prostor. In kaj pomeni to? To pomeni samo to, da so vsa naša številna narečja del slovenskega jezika, da je vsa naša pisana in ustna književnost del slovenske književnosti, da smo skratka nedeljiv del slovenskega naroda, kar so tako nam kot Slovincem v Avstriji in drugod razne teorije in druga šovinistična mišljenja hotela zanikavati in asimilirati slovensko prebivalstvo ne samo s silo, temveč tudi z neznanstvenimi teorijami tamkašnjih Slovincih kot potomcih najrazličnejših praprebivalcev današnjega slovenskega kulturnega prostora. Vsekakor pa nam danes vse večja in naraščajoča zavest, da smo del slovenskega naroda in prostora, na katerem ta narod živi, daje potrebno zavest, da lahko zahtevamo svoje temeljne in človečanske pravice, to je šole v materinem jeziku in sploh priznanje, da smo Slovenci.

To spoznanje pa prihaja tudi v zavest večinskega naroda, ki spoznava in začenja priznavati našo narodno samobitnost in avtohtonost.

NA LETOŠNJEM SEMINARJU V LJUBLJANI

Čedalje večje zanimanje za slovenski jezik

Seminarja se je udeležilo okoli sto slušateljev iz vseh krajev sveta, med temi petindvajset iz Beneške Slovenije - Poučni izlet seminaristov v Rezijo, Čedad in po Soški dolini Pomembne izjave prof. Masanarija Kobayshija iz Japonske in prof. Wainmana iz Kanade

V prvi polovici julija je bil na univerzi v Ljubljani seminar slovenskega jezika, literature in kulture, ki se ga udeležuje vsako leto več pomembnih znanstvenikov z vseh krajev sveta, kjer na univerzah učijo slovenske jezike in med temi tudi slovenščino. Letos je bilo na seminarju tudi rekordno število Benečanov, saj se jih je nabralo kar petindvajset. Pa ni bilo nič čudnega, da jih je bilo toliko, saj je bil prvi teden seminarja posvečen zahodnim slovenskim pokrajinam, njihovi zgodovini, dialektom, folklori. Tako so lahko poslušali rezijanske pravljice in pesmi, videli pa so tudi slike najlepših umetnostnih spomenikov v Beneški Sloveniji in njeni bližini. Seveda so se ob tem še posebno pridno učili slovenskega jezika, da so bili ob koncu tečaja učitelji zelo zadovoljni z njimi.

Motilo jih je edinole to, da sta ekskurziji potekali ena po Reziji in Benečiji, druga pa po Soški dolini. Slišali smo celo pripombo: «Ali ne bi raje šli na Madžarsko, saj tudi tam živi slovenska manjšina!». Tako se je večina Benečanov odločila za ekskurzijo po Soški dolini, nekateri pa so šli kar domov na obisk. Kljub temu pa se je ekskurzije po Benečiji udeležilo več kot sedemdeset slušateljev seminarja, povečini slavistov iz držav zahodne Evrope, bili pa so zraven še študentje in profesorji iz Amerike, celo iz daljne Japonske je nekdo prišel. Manjkali so praktično le Afričani in Avstralci.

Izletniki so se pri nas res dobro počutili. V soboto zvečer so jih na Ravanci v Reziji pričakali v gostilni citiravci, pevke in plesalci iz Osojan, ki so po večerji poskrbeli za prijeten in pristno domač folklori program. Tudi zanimivo pravljico o mrtvecu, ki je prišel po dekle, ki mu je neprevidno obljubilo, da se bosta spet videla živa ali mrtva, smo slišali.

Goste od vsepovsod je po

beneški izseljenci. Po blagoslovu so se izletniki in domačini posedli pred gostilno in se skupaj povesečili, nakar so izletniki odšli proti domu, spotoma pa so se ustavili še v Kromberku pri Novi Gorici, kjer so si ogledali razstavo tržaškega slikarja Lojzeta Spacala, ter v Ajdovščini, kjer so povečerali.

Z ekskurzijo, kot tudi s tečajem samim, so bili udeleženci zelo zadovoljni. Posebno jih je ganil prisrčen sprejem, ki so ga bili deležni pri Benečanih. Prof. Wainman iz Kanade je to poudaril celo na končnem sprejemu pri rektorju ljubljanske univerze, kjer se je v imenu udeležencev zahvalil organizatorjem seminarja za vse, kar so jim v dveh tednih nudili. Takrat je prof. Wainman izrekel še posebno zahvalo beneškim prijateljem. Ker takrat niso bili prisotni vsi tisti, ki so pri organizaciji izleta pomagali, se nam zdi prav, da zvejo za njegovo zahvalo s tega mesta.

Med udeleženci seminarja smo poiskali dva iz najbolj oddaljenih krajev, da nam na kratko sporočita svoje vtise. To sta že omenjeni prof. Wainman ter Masanari Kobayashi iz daljne Japonske. Slednji nam je svoje vtise sporočil v angleščini in jih tu objavljamo v prevodu.

Kobayashi iz Japonske

Predvsem sem zelo vesel, da sem imel možnost spoznati se s tukajšnjim jezikom in kulturo. Še bolj sem vesel, da sem dobil tako lepo priložnost. Zal ni o tej deželi prav nič znanega in sploh si nisem predstavljal, kako je kaj tukaj. Prišel sem zato, da bi si pridobil nekaj znanja o slovenskem jeziku, vendar le iz lastnega zanimanja za slavistično jezikoslovje.

Preden sem došel k vam, sem le fragmentarno poznal slovenski jezik, odkar pa sem tu, sem opazil, da je zelo zanimiv z vidika historične lingvistike. Končno naj še pripomnim, da ima slovenski jezik zelo bogato vrsto različnih dialektov, ki so zame prav tako zelo zanimivi. Končno bi rad izrazil globoko hvaležnost našim učiteljem, ki so mi pomagali, da sem se boljše spoznal z jezikom.

A. W. Wainman, Kanada

Kot udeleženec seminarja iz oddaljene dežele - Kanade - bi želel sporočiti nekatere vtise o našem izletu po Rezijanski dolini in Benečiji.

Čeprav sem zelo pogosto potoval po glavni cesti Benetke - Videm - Trbiž od leta 1945 do zdaj, se mi je zmeraj mudilo in zaradi tega

je bila ta - poleg enega kratkega obiska v Trstu leta 1946 - prva prilika, da sem se pogovarjal s Slovenci na tej strani meje.

Zame, ki živim v ogromni deželi, kjer ljudje v centralnem in zahodnem delu govorijo en sam jezik, angleščino, je težko razumeti razlog preživetja v sodobnem svetu narodnih manjšin in njihovih jezikov. Vendar se mi zdi, da je svet bolj zanimiv, če nismo vsi istovetni in če varujemo različne tradicije, folkloro in jezike.

Letos mi je dala univerza University of British Columbia, ki je v mestu Vancouveru na obali Pacifika, dopust, da morem študirati v Evropi in sem izbral za temo še eno slovansko manjšino v Italiji, namreč Hrvate, ki že od 500 let živijo v Molisu in ki so do danes ohranili svoj materin jezik.

Za nov mejni prehod med Italijo in Jugoslavijo

Pred kratkim sta se sestala župana iz Praprotnega in Nove Gorice, da bi se pogovorila o možnosti odprtja novega mejnega prehoda v dolini Idrijce. Med pogovori so ugotovili, da bi bilo za takšen prehod (poleg odobrite pristojnih ministrstev v Rimu in Beogradu) potrebno usposobiti samo kakih 100 metrov ceste na jugoslovanski in 150 metrov ceste na naši strani, hkrati pa razširiti in obnoviti 35 metrov dolg most čez Idrijo ter seveda postaviti potrebne obmejne objekte. Jugoslovanska stran je ob tej priložnosti poudarila, da bi novi mejni prehod zagotovo razbremenil prehode pri Robiču in v Novi Gorici. Na sestanku so se domenili, da bodo ustanovili tehnično komisijo, ki bo pripravila vse potrebno za nov mejni prehod, ki bo vsekakor pomemben tudi za našo pokrajino, zlasti pa za beneške Slovence.

Sicer pa imamo v videmski pokrajini samo štiri obmejne prehode prve kategorije: v Ratečah in Predelu za Kanalsko dolino, v Učehi za terske Slovence, ki hodijo v Kobarid ali Bovec in v Robiču pri Stupici v podbeneški občini. To je vsekakor premalo in prehod prve kategorije v Idrijski dolini bi bil zelo koristen. Čeprav onkraj meje ni večjih mest, so zato tu vinorodna področja, ki privabljajo v Idrijsko dolino, podaljšek Brd, številne nedeljske izletnike. In če bi skozi prehod v Idrijski dolini lahko hodili s pot-

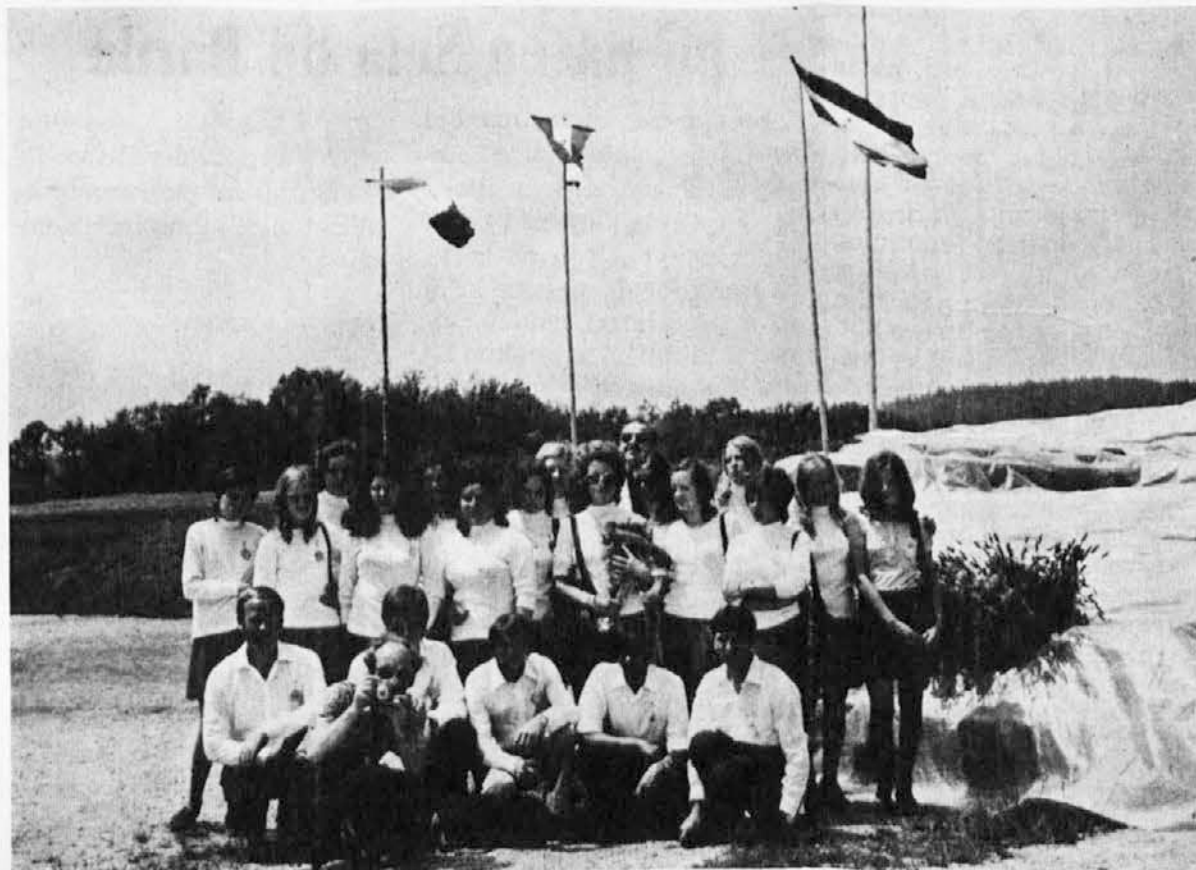
nimi listi, te pa poseduje že skoraj vsak, bi Idrijska dolina, ki je tako očarljiva in zelena, zagotovo privabila številne izletnike iz Jugoslavije, saj od tod vodijo številne dobre ceste na Staro goro in bi tako ustvarili in omogočili vsekakor lepo turistično krožno pot za izlete po Beneški Sloveniji.

Srečanje sosednih narodov

Dne 10. septembra t.l. bo v kraju Kamenjica, to je na planoti med Dolenjim Trbiljem in Staro goro, srečanje sosednih narodov. O programu in kazipotu bomo poročali v prihodnji številki.

Pokrajinske nagrade za turizem

Na nedavnem sestanku EPT, pokrajinskega združenja za turizem, so razdelili tudi številne nagrajene najboljše hotelirjem in turističnim delavcem v minulem letu. Zlato medaljo z diplomom je med drugimi prejel tudi Onesti, hotelir iz Špetra ob Nadiži.

Pevski zbor «Rečanj» iz Ljes na «Tretjem kulturnem tednu» v Sentvidu pri Stišni. Več na 3. strani.

